

gender a věda

newsletter

ŘÍJEN 2017

OBSAH

- Genderová rovnost v evropském vysokém školství
- Genderové aspekty otevřené vědy a inovací
- Noc vědkyň a vědců: sociální mobilita žen
- Chemici o rovnosti: Vojtěch Spiwok
- Mentoring: přesná odpověď na moji situaci
- Novinky
  - Marcela Linková předsedkyně skupiny ERAC
  - Kniha Bytová revolta: Jak ženy dělaly dissent již brzy u knihkupců
  - TVT: Genderový výzkum hýbe světem
  - Genderová rovnost ve vaší výzkumné instituci: Jak na to?
  - Mezinárodní workshop mentoringových programů

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

nedávno proběhlé volby nás opět upozornily na to, jak málo pronikají ženy do veřejného prostoru jako expertky a komentátorky. Z povolebního vysílání České televize by se mohlo zdát, že v Čechách nemáme politoložky, socioložky, právničky a komentátorky, které by volby, volební chování a vývoj situace v ČR mohly veřejně reflektovat. Ještě více zarážející byla naprostá absence informací o tom, jak volily ženy a jak muži a kam se přesunuly hlasy žen od tradičních stran k těm novým a jak se to lišilo od mužů. Jsou to důležité odpovědi, které budou určovat budoucnost české společnosti a její směřování. Naše veřejnoprávní médium tak opět projevilo nulovou citlivost k tomu, že v české společnosti spolu žijí ženy i muži, že se politika, veřejné dění a zvolení zástupci a zástupkyně dotýkají nás všech a že jsou zde ženy, které relevantní výzkum na tato témata provádějí.

Nové vydání newsletteru představuje některé z diskusí a výzkumných témat, které v současné době řeší evropské výzkumné týmy ve vztahu k hodnocení a organizaci vědy a vysokého školství, a jak se v něm projevují genderové praktiky, jež – bohužel – stále znevýhodňují ženy, a to jak na počátku, tak i v pozdějších fázích akademické dráhy. Přinášíme vám i první informace o novém projektu Horizontu 2020, který naše oddělení řeší, a nezapomínáme ani na pozvánky na nadcházející akce. V čísle najdete i ochutnávku dalších rozhovorů z našeho mentoringového programu pro začínající vědce a vědkyně a s vědci z VŠCHT Praha.

Inspirativní čtení přeje
Marcela Linková

ŘÍJEN 2017

Marcela Linková

V říjnu se konaly dvě konference, které se věnovaly tématu genderové rovnosti na evropských vysokých školách. První bylo Symposium Liesel Beckmann na Technické univerzitě v Mnichově, které se zaměřilo na téma genderu, diverzity a hodnocení výzkumu. Druhým byla konference Genderový mainstreaming ve vysokém školství: Mezinárodní praktiky a lokální kontexty. Jakou zprávu obě akce přinesly?

Přednášky na symposiu Liesel Beckmann v různých variacích upozorňovaly na problematičnost stávajících systémů hodnocení, které jsou často jednodimenzionální (soustřeďují se pouze na publikační aktivity a opomíjejí obrovské množství jiné práce, kterou dnes vědci a vědkyně provádějí). Hodnocení také v rostoucí míře provádějí externí aktéři a akademická práce je hodnocena na základě kvazi-tržních principů přenosu do praxe a užitelnosti. Metrické systémy, které vědu hodnotí, navíc umožňují akumulaci pouze určitých hodnot (např. výše impakt faktoru), jiné ovšem akumulovat nelze, a navíc ne všechno je možné spočítat (např. podpora mladších kolegů a kolegyně v týmu, neformální koučování). Přednášející se shodli, že je nutné udržet pluralitu způsobů, kterými se posuzuje akademická hodnota. Tyto systémy musí být ale především institucionalizované na mezinárodní úrovni. Vzhledem k mezinárodní propojenosti vědy i oběhu zejména začínajících vědců a vědkyně po doktorských a postdoktorských akademických štacích totiž nejsou čistě lokální řešení např. na úrovni jednoho týmu, případně i instituce, funkční. V rostoucí míře se také ukazuje, že vědci a vědkyně svoje chování strategicky přizpůsobují systémům hodnocení a spíše než na proces se soustřeďují na výstupy. To ale neplatí, pokud jsou schopni vyvážit se ze soutěže o grantové prostředky a mohou fungovat na lokálním akademickém trhu práce. Toto však závisí na dostupnosti institucionálních prostředků a případně dalších finančních prostředků, které financují např. strategický cílený výzkum pro danou komunitu.

Závěrečná diskuse Symposia Liesel Beckmann se pak věnovala statusu vědeckého poznání v současné době alternativních faktů a nutnosti uznat důležitost různých kritérií pro hodnocení vědy. Pokud se totiž hodnocení zúží na jedno konkrétní kritérium, velice snadno ho pak může nahradit kritérium jiné, a může tak například dojít k tomu, že vědecké výstupy a poznatky budou hodnoceny například čistě z hlediska úzce chápané okamžité ekonomické návratnosti. Nejsou to jen humanitní a sociální vědy, které by s tímto měly problém. Přestože by se také mohlo zdát, že kvalita vědecké práce se (podobně jako demokracie) stává prázdným znakem, nesmíme na tento pojem rezignovat a naopak musíme diskutovat to, jak o této „nutné fikci“ diskutovat a chránit ji.

Hodnocení vědecké práce z genderového hlediska bylo i tématem přednášky Marieke van den Brink na konferenci v Bělehradě. Van den Brink je profesorka genderu a diverzity na Fakultě sociálních věd Radboud University a do povědomí se zapsala výzkumem toho, jak je konstruována excelence a jaké jsou genderové a věkové faktory, které omezují postup žen akademickými institucemi (van den Brink a Benschop 2012, 2014). Její současný výzkum se soustředí na to, jak jsou hodnocení začínajících vědců a vědkyně. Ukazuje se, že postdoktorští stážisti a stážistky jsou ponejvíce nabíráni neformálně, prostřednictvím sítí. V tomto procesu pak hrají velkou roli kolegiální vazby. Často jde o mužské sítě starých známých, a jsou to právě muži, kteří dominantně týmy vedou. Z procesu náboru i postupu pak začínající vědkyně vypadávají, a to z důvodu tzv. *choice homophily* (zvolené homofilie) neboli homosociability, tzn., že máme tendenci vybírat si k sobě do týmu lidi, kteří nám jsou podobní. Homosociabilita se projevuje jak u žen, tak u mužů, ale protože většinu těchto rozhodnutí o náboru lidí do týmu činí vedoucí-muži, vybírají si k sobě zase muže. Navíc v jednání s jinými muži „mobilizují maskulinitu“ (Martin 2001). To se projevuje například tím, že v rámci jednání krátce hovoří třeba o mužských tématech, čímž se buduje pocit sounáležitosti, muži si tak projevují vzájemně podporu, a zároveň dominují v diskusích. Tyto praktiky vedou k vylučování a umlčování žen, zároveň se ale tváří, jako by byly neutrální součástí pracovní kultury, která však rozhodně nemá odlišné dopady na možnosti žen a mužů se v takovém prostředí realizovat.

Obě konference tak poukázaly na nebezpečí, kterému jsou stávajícím systémem financování a organizování výzkumu vystaveny zejména začínající vědkyně, které nejen že vypadávají z aktuálních představ excelence, ale navíc jsou znevýhodněny nízkým zastoupením žen v pozicích vedoucích týmů. K podobným výzkumným výsledkům docházíme bohužel i v České republice, kde je situace ještě o to komplikovanější, že je u nás v mezinárodním srovnání bezprecedentně dlouhá rodičovská „dovolená“ a na ženy jsou kladeny obrovské nároky v souvislosti s výkonem mateřské péče a (pečovatelské) práce.

Marcela Linková

Mají otevřený přístup a otevřené inovace něco do činění s genderovou rovností? Odpověď na tyto otázky hledal workshop zorganizovaný námi koordinovaným projektem z Horizontu 2020 GENDERACTION.

Cílem workshopu, který jsme uspořádaly v Bruselu, bylo otevření diskuse o tom, zda je genderová perspektiva a zastoupení žen relevantní pro otázky, které se řeší pod hlavičkou otevřené vědy a otevřených inovací. Mnoho dřívějších studií, které tvrdily, že mezi samci a samicemi, případně muži a ženami, existují rozdíly v jednání na základě biologického pohlaví, dnes není možné replikovat z důvodu chybné metodologie odrážející genderové

stereotypy v designu výzkumu. Replikabilita výzkumu je důležitým momentem pro to, aby se nová vědecká fakta ustavila jako platná. Otevřený přístup k datům tomu může napomoci, stejně tak jako vystaví výzkum přezkumu. To by mělo do budoucna předcházet tomu, že věda bude společností předkládat jako nezpochybnitelné pravdy výsledky, které spíše odráží stereotypy daného vědce než spolehlivé výzkumné výsledky.¹

Dalším tématem je otevřené peer review, které staví na tzv. otevřených identitách (tj. identifikaci autorů, autorek a recenzentů) nebo na otevřené participaci. Tyto principy jdou ale například proti dřívějším snahám řešit genderové předsudky v hodnocení vědecké práce zavedením tzv. dvojího slepého peer review, kde by nebyl nejen recenzent znám autorovi, ale i naopak. V diskusi jsme se pak zastavili u toho, že je velký rozdíl mezi otevřeností a transparentností, a pro boj s genderovými předsudky v hodnocení, které vykazují jak muži, tak ženy, je mnohem důležitější transparentnost – jasně nastavená hodnotící kritéria, široce zveřejňovaná výběrová řízení, jasná zdůvodnění hodnotících zpráv a jasné procedury hodnocení. Výzkumy totiž ukazují, že pokud jsou hodnotitelé nuceni hodnotit člověka podle přesně zadaných kritérií a ke všem se musí jasně vyjádřit, zmenšuje se prostor pro to, aby roli hrály první dojmy a sebeidentifikace s hodnoceným člověkem.

Otevřená věda se také týká dovedností, hodnocení a nové generace metriky pro hodnocení. Čisté hodnocení pouze na základě impakt faktoru je stále častěji podrobováno kritice. Shoda pak panuje na tom, že toto měřítko nemusí být vhodné pro všechny obory. Citační index má též své problémy; jeden, úzce spjatý s genderovou rovností, je ten, že muži citují práce žen-vědkyň mnohem méně často, než ženy citují jiné ženy. Ukazuje se též, že citace rostou s tím, zda je článek připraven mezinárodním kolektivem vědců a vědkyň. Ženy jsou obecně méně zasíťovány než muži, a tento fakt se potom projevuje i v jejich nižší citovanosti. V diskusi jsme se zabývali tím, že výzkum je stále více kolaborativní, a je tedy potřeba vytvářet hodnotící nástroje, které budou reflektovat nejen tento fakt, ale také to, že ve výzkumných týmech dochází k distribuci práce. V současné době totiž reflexe spolupracující povahy vědy okamžitě naráží – zejména v raných fázích vědecké kariéry – na to, že je člověk vždy posuzován individuálně, a podle toho pak získává více či méně prestižní postdoktorské pozice, nebo je případně nezískává vůbec.

¹ Přehled několika takových velice vlivných studií nabízí Angela Saini ve své nedávno publikované knize *Inferior* (2017).

Zpráva *Exploring the gender dimension in Open Science and Open Innovation* bude dokončena v lednu. Ještě předtím je naším cílem konzultovat ji s odborníky a odbornicemi na otevřený přístup, otevřenou vědu a otevřené inovace. Po jejím dokončení zprávu naleznete na stránkách projektu genderaction.eu.

Téma genderových aspektů v Otevřené vědě a inovacích je však pouze jedním z témat, kterému se projekt GENDERACTION věnuje. GENDERACTION je platforma sdružující zástupce a zástupkyně nominované odpovědnými národními úřady, většinou ministerstvy pro výzkum, vysoké školství a jejich různými variantami. Společně budeme analyzovat to, jak členské státy koncipovaly Národní strategie Evropského výzkumného prostoru v prioritě 4 genderová rovnost a genderový mainstreaming, jak se je v průběhu let daří jednotlivým státům naplňovat a co se můžeme na tomto poli vzájemně naučit. Ačkoliv by Národní strategie měly řešit všechny prioritní oblasti (genderovou rovnováhu ve výzkumných týmech, genderovou rovnováhu ve vedoucích pozicích a genderovou dimenzi ve výzkumu a inovacích), ne všechny tomu dostály. Analýzy a doporučení, které z projektu vzejdou, tak budeme směřovat i k tomu, aby se v Evropě dále neposilovala dvojkolejnost z hlediska přístupu k genderové rovnosti ve výzkumu a inovacích. V posledních letech se totiž stále více rozevírají pomyslné nůžky mezi zeměmi, které činí konkrétní kroky, vyvíjejí konkrétní opatření a mají konkrétní politiky, které posléze vyhodnocují, a těmi, kde genderová rovnost zůstává na papíře bez jakýchkoli konkrétních závazků, odpovědností a vyhodnocení účinnosti.

S tím by měly napomoci i školení, workshopy a výměny zkušeností, které budeme pro osoby v rozhodovacích a vlivných pozicích organizovat s cílem zlepšit schopnost tyto otázky kompetentně řešit na národní úrovni. Projekt bude dále zpracovávat podkladové studie a na jejich základě předkládat doporučení. Posledním tématem, které budeme řešit, je otázka genderové rovnosti v mezinárodní spolupráci ve vědě, technologiích a inovacích. Analýza, která v současné době vzniká ve Stálé pracovní skupině pro gender ve vědě a technologiích a skupině [SFIC](#) totiž ukazuje, že genderová rovnost doposud není součástí bilaterální, multilaterální či nadnárodní spolupráce ve výzkumu. Zároveň je zjevné, že pokud bude další rámcový program více navázán na cíle udržitelnosti OSN, nebude moci být toto téma opomíjeno.

NOC VĚDKYŇ A VĚDCŮ: SOCIÁLNÍ MOBILITA ŽEN

Nina Fárová

V pátek 6. října se uskutečnila další [Noc vědkyň a vědců](#), kterou NKC - gender a věda každoročně pořádá, tentokrát na téma sociální mobility žen. Diskuse chtěla poukázat na skutečnosti, že ženy se na pomyslném společenském žebříčku propadají častěji než muži, a to zejména v důsledku nelehkých životních situací, jakými jsou například rozvod a samoživitelství, nástup do důchodu či ovdovění (nejen v důchodovém věku). Moderace večera, který proběhl v prostorách Goethe institutu, se ujala Linda Sokačová, která působí jako vedoucí oddělení sociálního bydlení a sociálního začleňování na Ministerstvu práce a sociálních věcí a jako ředitelka obecně prospěšné společnosti Alternativa 50+.

První hostkou byla novinářka Saša Uhlová, která v současné době píše pro internetový deník A2larm, v němž představila sérii reportáží s názvem [Hrdinové kapitalistické práce](#), mapující nízkopříjmová zaměstnání. Saša Uhlová uvedla, že nejvíce ji při tomto projektu překvapila smířenost lidí v nízkopříjmových zaměstnáních se špatnými pracovními podmínkami. Její kolegyně a kolegové v zaměstnáních, která si v rámci projektu vyzkoušela, zdůrazňovali, že každá práce má své zápory, a nemá tedy moc smysl se proti pracovním podmínkám bouřit. Mezi jejími kolegy výrazně dominovaly ženy, což bylo dáno tím, že ona sama je žena, a proto neměla k určitým zaměstnáním přístup.

Například na Ostravsku, kde měla i v současné době problém sehnat práci, ji odmítli přijmout jako dělnici pro lakování na výrobní lince, protože je žena. Práce nebyla fyzicky náročnější než ostatní manuální práce, a navíc byla dle jejích slov celkem slušně placená. Tehdy se cítila na pracovním trhu jako žena diskriminovaná a vnímala, jak se lidé kolem ní pevně drží přesvědčení, že existuje nějaká práce „pro chlapy“. Saša Uhlová upozornila také na to, že na ženy hůře dopadá rozvod či rozchod s partnerem. Setkala se s mnoha případy, kdy se z žen náhle staly samoživitelky a nedostávaly (ani nemohly vymoci) výživné od otce dítěte či dětí, což vedlo k propadu jejich socioekonomického postavení. To se týkalo především žen s malými dětmi, které nemohly jít do práce, ale zároveň z rodičovského příspěvku nemohly sebe a své děti uživit. A pokud takové ženy do práce šly, byly pod obrovským tlakem a stresem z toho, kdy se kdo bude moci postarat o jejich děti.

Druhým hostem byl Radek Hábl z Otevřené společnosti, který stojí za velmi úspěšným projektem [Mapa exekucí](#). Radek Hábl hovořil o tom, že lidé, kteří se octnou v exekuci, musejí překonávat mnoho bariér na trhu práce. Zaměstnavatelé nechtějí osoby v exekuci často přijímat do pracovního poměru, protože pro ně představují náklady a riziko navíc. Ani mít zaměstnání však bohužel není v případě exekucí samospasitelné. Ačkoli se těmto lidem většinou vyplatí pracovat, protože čím více si vydělají, tím více jim po srážkách ze mzdy zůstane (nezůstává jim životní minimum, ale určitý podíl ze mzdy), někteří ani přesto nevidí světlo na konci tunelu. Dluhy jsou totiž mnohdy nesplacitelné, protože dluh narůstá rychleji, než jsou její lidé schopni splácet (kvůli úrokům z prodlení a nákladům na vymáhání), a to i v situaci, kdy tvrdě pracují. Ztrácejí tedy motivaci a propadají se do apatie. Zároveň takoví lidé nemají šanci na osobní bankrot, protože podle současného insolvenčního zákona musí být schopni do pěti let splatit 30 % dluhu a odměnu insolvenčnímu správci, která činí 65 000 Kč. Co se týče situace žen, Radek Hábl upozornil na to, že v jejich případě bývá častým problémem společné jmění manželů. Při svém výzkumu exekucí se často setkával se scénářem, kdy se muž bez vědomí ženy zadlužil, žena zůstala sama s dětmi, nepracovala nebo neměla šanci si přivydělat, a následně skončila v azylovém domě. Pokud ještě nedostává zaplacené výživné, nemá prakticky žádné prostředky, jak rodinu uživit, a ocitá se v neřešitelné situaci. Ženy jsou zároveň dle Radka Hábla náchylnější k pádu do dluhové pasti, protože mají v průměru o 22 % nižší příjmy – v exekuci se jim tedy počítá nezabavitelná částka z nižšího platu a po strhnutí této částky jim zbyde méně na živobytí. Jediným receptem, jak pomoci lidem v exekucích, je podle něj oddlužení bez pevně dané hranice toho, do kdy a kolik musí člověk splatit – podobně, jako to funguje ve všech zemích na západ od nás. Zadlužování totiž neprospívá nikomu, nejen lidem v exekuci, pro něž je devastující, nýbrž i pro stát, pro který je nárůst počtu lidí v takové situaci finančně náročný.

Třetí diskutující byla sociální pracovnice Emílie Horáčková, která se angažuje ve spolcích [Manushe](#) a Bachtale. Emílie Horáčková mluvila o tom, že na dno společenského žebříčku často velmi snadno spadnou Romové, jelikož čelí větším bariérám na trhu práce nebo při shánění bydlení (kdy dochází k otevřené diskriminaci – viz zjištění veřejné ochránkyně práv [zde](#)), ve školském či zdravotnickém systému nebo ve veřejném prostoru. Upozorňovala také na odlišnou situaci romských žen, které stále ve velké míře zůstávají dlouhodobě v domácnosti, jelikož mezi Romy přetrvává představa, že žena by se měla v první řadě starat o děti, manžela a domácnost. Žena tak není připravena jít po mnoha letech v domácnosti na trh práce, a vzhledem k nízkému vzdělání je nucena docházet do typů zaměstnání s vícesměnným provozem, protože pro pozice s flexibilnější pracovní dobou, které by jí umožnily zkombinovat pracovní a rodinný život, nemá potřebnou kvalifikaci. Tato nerovnost se zároveň přenáší do pozdějších let, kdy ženy v důchodovém věku nesplňují podmínky

odpracovaných let, a tudíž nemají nárok na starobní důchod. Emílie Horáčková dále zdůraznila také to, že jsou to právě spíše romské ženy než muži, které se častěji aktivizují a angažují; podle ní k tomu přispívá fakt, že jsou si vědomy, že nějakým způsobem musejí vést rodinu a domácnost, a k tomu, aby to mohly dělat správně, se musí ve společnosti něco změnit, k čemuž chtějí přispět. Záznam debaty si můžete pustit na našem [YouTube kanále](#).

CHEMICI O ROVNOSTI: VOJTĚCH SPIWOK

„Laboratorní práci bez počítače dělám spíš ze sentimentu.“

Doc. Ing. Vojtěch Spiwok, Ph.D., se narodil v roce 1977 v Praze, kde v roce 2006 získal doktorát na Fakultě potravinářské a biochemické technologie Vysoké školy chemicko-technologické v oboru biochemie. O pouhé tři roky později se stal docentem na Ústavu biochemie a mikrobiologie tamtéž. V současnosti se věnuje molekulárnímu modelování ve skupině profesorky Blanky Králové, s níž jsme vedly rozhovor v minulosti, a můžete si jej přečíst [zde](#).

Zabýváte se molekulárním modelováním, tedy počítačovým zpracováním vlastností molekulárních systémů. Je běžné výsledky alespoň nakonec experimentálně vyzkoušet?

Klasický postup by byl izolovat či chemicky připravit sloučeninu, kterou bychom potom přidali k biologickému systému a zjišťovali bychom, co se s ním děje. Místo toho vytvoříme na počítači systém se zajímavým proteinem a rovněž na počítači k němu přidáme tu sloučeninu a pak počítáme, jak se celý systém bude vyvíjet a jestli se například sledovaná sloučenina naváže na náš protein a způsobí změnu, která by byla terapeuticky využitelná.

Laboratorní práci dělám spíš ze sentimentu. K experimentálnímu ověřování nedochází vždy, je většinou součástí různých spoluprací. Nicméně druhá oblast, kterou se zabýváme, je vývoj nových metod, které se zkoušejí na systémech, u nichž se ví, jak to má dopadnout. Poté srovnáváme naši metodu s konvenční metodou. Když naše nová metoda poskytuje stejné výsledky jako nějaká konvenční metoda, a je navíc podstatně rychlejší, jsme spokojeni.

Pohybujete se na pomezí chemie a informačních technologií. Jak se díváte na to, že přes dlouhodobě narůstající podíl žen mezi absolventy vysokých škol nedochází ke zvyšování jejich podílu mezi vědci a výzkumníky?

Je to trochu zarážející, často začínám přednášky oslovením „vážené dámy“ nebo „vážené dámy, vážený pane“. Převahu studentek si na naší technické škole vysvětluji tím, že v České republice máme platovou nerovnost, takže pro získání stejného platu musí mít žena vyšší vzdělání. Domnívám se, že se časem převaha studentek projeví ve zvýšení podílu vědkyň a výzkumnic.

Máte pocit, že je nějaký rozdíl mezi tím, jak dělají vědu muži a ženy?

Dřív jsem si to myslel, ale postupně si to myslím čím dál tím méně. Myslel jsem si, že muži jsou víc na obory, v nichž je potřeba věci vymýšlet a není potřeba znát mnoho detailů, kde je možné „si hrát“. A

naopak, že ženy inklinují k oborům, které se zabývají komplikovanými věcmi, u kterých je třeba posouvat se krok za krokem k výsledku, být systematický. Postupně od tohoto názoru upouštím, protože se stále častěji setkávám s lidmi, kteří do této představy nezapadají.

Proč jste změnil názor?

Svou roli hraje proměna jednotlivých oborů. Když jsem byl mladší, zájem o počítače a jejich využití v chemii byl vnímán spíše jako „hraní si“. V dnešní době k počítačům lidé přistupují jako k něčemu běžnému, takže informatika přestává být čistě mužskou doménou a stává se z ní obor pro všechny.

Myslíte si, že je potřeba věnovat se rovnosti v uplatnění ve vědě, ať už mužů a žen nebo jiných málo zastoupených skupin?

V zahraničních projektech se tyto otázky berou velmi vážně. I když jsou to často země, kde je konkurence tvrdší než tady, kde je opravdu těžké se ve vědě udržet, rozdíly jsou tam menší právě díky tomu, jak to řeší. Je složitější se dostat třeba na postdok, je složitě dostat peníze a udržet se tam. Na druhou stranu si myslím, že třeba s mateřstvím je to v zahraničí ve vědě jednodušší, protože na něj zahraniční instituce a projekty víc myslí.

Rozhovor vedla v dubnu 2017 Blanka Nyklová, redakčně kráceno.

Kniha rozhovorů s chemiky z VŠCHT Praha bude pokřtěna 6. 12. 2017. Křest proběhne od 15.00 hodin ve Vzdělávacím centru Národní technické knihovny v Praze Dejvicích. Jste srdečně zváni!

MENTORING: PŘESNÁ ODPOVĚĎ NA MOJI SITUACI

Listopadové vydání knihy rozhovorů s účastnicemi a účastníkem našeho mentoringového programu pro začínající vědkyně a vědce *Mentoring: co v příručkách nenajdete*, se blíží milovými kroky a my vám z ní přinášíme další úryvek. Tentokrát jde o upoutávku na rozhovor Marty Fucimanové se sociální vědkyní Zdislavou.

„Mentoring byl přesnou odpovědí na moji tehdejší životní situaci.“

Zdislava působí na vysoké škole a baví ji jak věda, tak výuka, kterou vnímá nejen jako nedílnou a důležitou součást práce vysokoškolské pedagožky, ale také jako podmínku udržení kontinuity oboru. Své vědecké poznatky dále aplikuje při práci s klienty ve své poradenské praxi a toto prolínání vědy a jejích praktických dopadů považuje za ideální kombinaci. Během dvou rodičovských „dovolených“ však Zdislava z vědy trochu „vypadla“ a návrat do akademického prostředí pro ni nebyl procházkou růžovou zahradou.

Co bylo impulzem k tomu, že ses přihlásila do programu?

Já jsem se tehdy zrovna vracela do práce po druhé rodičovské a byla jsem vlastně čerstvě po doktorátu, protože ten jsem dodělala těsně před druhým porodem. No a myslela jsem, že nastoupím do nějakého projektu, budu na něčem pracovat a dělat vědu. Jenže jsem brzy zjistila, že jsem totálně zavalená organizační prací a jediná situace, kdy se v týmu bavíme o vědě, je, když nám někdo nadává, že jsme zase nic nenapsali. Do toho jsem řešila i to, jestli je správné, že jsem se do práce vůbec vrátila. Celkově to pro mě nebyla úplně příjemná životní fáze a neměla jsem vůbec čas se zastavit a promyslet si, co se to vlastně děje.

A pak najednou přišel newsletter s pozvánkou do mentoringu a mě napadlo, že je to možná šance, jak z toho vybědnout. Byla jsem na mrtvém bodě a potřebovala nějaký impuls, tak jsem si řekla, že to zkusím.

Stanovila sis nějaký konkrétní cíl?

Chtěla jsem si díky programu ujasnit, čím se zabývám, na jakém dělám tématu a jaký z toho plánuji výstup.

Podářilo se?

Ne úplně stoprocentně, ale rozhodně jsem k tomu řádově blíží, než jsem byla předtím. Mám pocit profilace a to mi po té disertaci chybělo.

Delší úryvek rozhovoru si můžete přečíst na [webu](#).

NOVINKY

Marcela Linková předsedkyní skupiny ERAC

18. října 2017 byla Marcela Linková v Bruselu zvolena předsedkyní Stálé pracovní skupiny výboru ERAC pro gender ve vědě a inovacích. Získala tak tříletý mandát pracovat na podpoře genderové rovnosti v Evropském výzkumném prostoru. Skupina se v roce 2018 bude věnovat analýze toho, jak členské státy plní Závěry rady pro konkurenceschopnost ze dne 1. 12. 2015 o podpoře genderové rovnosti v Evropském výzkumném prostoru.

Ty se věnují otázkám zastoupení žen ve vedoucích pozicích a na profesorských postech, zavádění kulturních a institucionálních změn ve výzkumných a vysokoškolských institucích, otázkám kombinace vědecké práce a rodičovských povinností nebo boji s genderovými stereotypy v hodnocení vědecké práce. Na základě této analýzy předloží skupina doporučení členským státům a Evropské komisi.

Bytová revolta: Jak ženy dělaly disent

Naše letošní úsilí na projektu Strategie AV 21 Ženy a disent vyústilo v knihu rozhovorů s 21 disidentkami a signatářkami Charty 77. Knihu *Bytová revolta: Jak ženy dělaly disent* editorek Marcely Linkové a Nadi Strakové, vydává nakladatelství Academia a Sociologický ústav AV ČR a v knihkupectvích bude k dostání ve druhé půlce listopadu.

Úryvky z rozhovorů najdete již teď na [internetových stránkách](#), pro aktuality a další informace k tématu můžete sledovat také [Facebookové stránky](#) a [Twitter](#) projektu.

Týden vědy a techniky: Genderový výzkum hýbe světem, a co u nás?

Byť je u nás genderový výzkum často vnímán jako import ideologie z USA, případně z Bruselu, z výzkumů, které probíhají už několik desítek let, je zřejmé, že genderová dimenze je pro porozumění sociální realitě a pro veřejné politiky naprosto klíčová. V České republice však tyto výzkumy často ignorujeme, a to jak ve veřejné diskuzi, tak do značné míry i v akademické obci. O co přicházíme? Diskutovat budou Libora Oates-Indruchová, University of Graz, Kateřina Krulišová, Metropolitní univerzita Praha, a Tereza Krobová, Univerzita Karlova. Moderuje Marcel Kraus, Technologická agentura ČR. Těšíme se na Vás 6. 11. 2017 od 19,00 hodin, Kavárna Galerie Langhans, Vodičkova 707/37, Praha 1.

Genderová rovnost ve vaší výzkumné instituci: Jak na to

Plánujete podávat projekty v projektu Horizont 2020, v Technologické agentuře ČR, nebo usilujete o získání ocenění HR Excellence Award? Tady všude narazíte na požadavek na vaší instituci, aby se začala systematicky věnovat i podpoře genderové rovnosti. Vaše motivace a motivace vaší instituce, resp. jejího vedení, může být i méně „pragmatická“ a vycházet přímo ze zájmu o nastavení férových podmínek pro profesní rozvoj vědkyň a vědců. Ve všech případech se ale setkáte s tím, že otevřít a dále prosazovat téma genderové rovnosti ve

výzkumné organizaci, není jednoduchý proces.

Nová metodika nabízí praktické rady a příklady dobré praxe ze zahraničních i českých institucí, které si tímto procesem již prošly. Krok za krokem popisuje, jak postupovat, aby vaše úsilí přineslo skutečnou změnu k větší genderové rovnosti. Publikace bude představena a k dispozici na [workshopu Pracovní skupiny pro změnu](#) 2. 11. 2017 a dostupná také v online verzi na <http://genderaveda.cz/gender-a-zmena/>.

Mezinárodní workshop mentoringových programů

Spolu s evropskou sítí mentoringových programů ve vědě (eument-net) Vás zveme na mezinárodní workshop *Mentoring programs: A tool to develop gender equality, diversity, internationalism and interdisciplinarity in research and academia*, který se uskuteční 23. 11. 2017 v Praze. Zájemkyně a zájemci o zapojení do sítě eument-net jsou zváni také na její výroční zasedání následujícího dne 24. 11. 2017. Více informací najdete [zde](#).

NEWSLETTER ŘÍJEN 2017

Měsíčník newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.
ISSN 1801–7339

Adresa redakce: Jilská 1, Praha 1 110 00

Redakce: Hana Tenglerová, Kateřina Cidlinská, Nina Fárová, Martina Fucimanová, Marcela Linková, Blanka Nyklová, Alena Ortenová, Naďa Straková, Hana Víznerová, Marta Vohlídalová

Příspěvky a reakce můžete zasílat na newsNKC@soc.cas.cz.

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderaveda.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

